

Innspill til statsbudsjettet for 2018

Sabima presenterer her seks hovedsatsinger vi mener regjeringen må satse på i 2018 for å ta vare på vår viktigste natur og våre trua arter. I tillegg har vi en rekke andre innspill vi mener må gjennomføres for at Norge skal ha en effektiv og trygg naturforvaltning.

Innhold:

Budsjett-teknisk oversikt	s. 2
Hovedsatsing: Styrk skogvernet	s. 4
Bevar vår mest trua natur	s. 5
Økologisk grunnkart	s. 6
Et bedre vannmiljø	s. 7
Flere utvalgte kulturlandskap	s. 8
Kutt i subsidier til veibygging og hogst i bratt terreng	s. 9
Andre innspill: Klima- og miljødepartementet	s. 10
Kunnskapsdepartementet	s. 18
Landbruks- og matdepartementet	s. 19
Finansdepartementet	s. 20
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	s. 21
Justis- og beredskapsdepartementet	s. 22
Olje- og energidepartementet	s. 22

Budsjett-teknisk oversikt fordelt på departement

Beløpene er endring sammenlignet med 2017-budsjettet

Klima- og miljødepartementet:

Kap. 1400, post 01	Drift	30	
Kap. 1400, post 21	Spesielle driftsutgifter	5	
Kap. 1400, post 62	Den naturlige skolesekken	1	
Kap. 1400, post 71	Internasjonale organisasjoner	15	
Kap. 1400, post 76	Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak	9	
Kap. 1410, post 21	Et bedre vannmiljø	25	
Kap. 1410, post 21	Økologisk grunnkart	75	
Kap. 1410, post 50	Miljøforskningsinstituttene	8	
Kap. 1410, post 51	Forskning på biologisk mangfold	30	
Kap. 1410, post 54	Artsdatabanken (Artsprosjektet)	20	
Kap. 1410, ny post	Kvalitetssikringssyst. Naturfaglige undersøkelser	5	
Kap. 1410, post 70	Nasjonale oppgaver ved miljøforskningsinstituttene	10	
Kap. 1420, post 01	Driftsutgifter Miljødirektoratet	50	
Kap. 1420, post 21	Spesielle driftsutgifter Miljødirektoratet	22	
Kap. 1420, post 21	Bevar vår mest trua natur	15	
Kap. 1420, post 22	Et bedre vannmiljø	30	
Kap. 1420, post 31	Tiltak i verneområder	30	
Kap. 1420, post 34	Nasjonalparker	25	
Kap. 1420, post 35	Styrket skogvern	308	-15
Kap. 1420, post 37	Skogplanting		
Kap. 1420, post 38	Restaurering av myr	6	
Kap. 1420, post 70	Et bedre vannmiljø	75	
Kap. 1420, post 73	Rovvilttiltak	80	
Kap. 1420, post 77	Ymse organisasjoner og stiftelser m.m.	4	
Kap. 1420, post 80	Frivillige miljøorg. og almennyttige stiftelser	10	
Kap. 1420, post 81	Flere utvalgte kulturlandskap	13	
Kap. 1420, post 82	Bevar vår mest trua natur	25	
Kap. 1420, post 82	Handlingsplan sjøfugler – oppfølgende tiltak	10	
Kap. 1420, ny post	Restaurering av forringede økosystemer	40	
Kap. 1424, post 21	MAREANO	10	
		986	-15

Kunnskapsdepartementet

Kap. 280, post 51	Midler til Artsdatabanken	8	
		8	0

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Kap. 525, post 01	Styrket veiledningskapasitet	20	
Kap. 571, ny post	Miljøkompetanse i kommunen	90	
		110	0

Justis- og beredskapsdepartementet

Kap. 440, post 01	Miljøkriminalitet	15	
		15	0

Olje- og energidepartementet

Kap. 1820, post 21	Konsesjonsbehandling av vindkraft	5	
		5	0

Landbruks- og matdepartementet

Kap. 1149, post 71	Kutte subsidier til drift i bratt terreng		-15
Kap. 1149, post 73	Tilskudd til skog-, klima- og energiltak		-48
Kap. 1150, post 50	Flere utvalgte kulturlandskap	13	
Kap. 1150, post 50	Kutte subsidier til drift i bratt terreng		-60
Kap. 1150, post 50	Kartlegging av gammelskog	20	
		33	-123
<hr/>			
Økte utgifter		1 156	
Innsparinger			-138
TOTALT		1 018	

Hovedsatsing: Styrk skogvernet

Øke bevilgningene til skogvern med 308 millioner kroner (Kap. 1420, post 35)

Faglige anbefalinger er klare på at skogvernet må økes vesentlig for å bidra til å stanse tapet av biomangfold, og det haster før den mest verneverdige skogen blir hogd. En [rapport fra NIBIO](#) har beregnet at all skog som ikke er vernet eller avsatt som nøkkelbiotoper vil være flatehogd i løpet av 50 år. Den lettest tilgjengelige og rike gammelskogen i lavlandet vil forsvinne først.

Målet må være at ca. 5 prosent av den produktive skogen er vernet innen 2020, og at Stortingets mål om 10 prosent skogvern nås før 2030. For 2017 har Stortinget bevilget 442 millioner kroner til skogvern. Om vi fortsatte å verne skog i dette tempoet, ville det ta 27 år å nå Stortingets mål om å verne 10 prosent av skogen.

For å sikre en anstendig utvikling for skogvernet må bevilgningen opp i en milliard i året. Det bør være forutsigbarhet i skogvernbevilgningene slik at skogeiere som frivillig vil verne skog får en rask og rettferdig erstatning, og slik at relevante fag- og forvaltningsmiljøer settes i stand til å yte sine bidrag.

Målet et stort flertall på Stortinget har satt om 10 prosent skogvern viser at det er bred politisk enighet om at skogvern er viktig. Og det haster. Stortinget har vist til at OECD i sin evaluering av norsk miljøpolitikk i 2011 påpekte at Norge har vernet lite skog, og at økt skogvern vil være avgjørende for å nå målene under Konvensjonen for biologisk mangfold.

Det vil være krevende for embetsverk og øvrig apparat å løfte skogvernet fra 442 mill. kr til 1 mrd. på ett år, men over to år er dette mulig. For 2018 må skogvernbevilgningen derfor økes med 308 mill. kr. over dagens nivå til 750 mill. kr.

Forslag til opptrappingsplan for skogvern:

År	Bevilgning	Økning	Vernet skog (prosentpoeng)	Akk. vernet skog (prosentpoeng)
2017	442		0,26	3,4
2018	750	308	0,44	3,8
2019	1000	250	0,59	4,4
2020	1000		0,59	5,0
2021	1000		0,59	5,6
...				
2028	1000		0,59	9,7
2029	600		0,35	10,0

[Les mer om skog på Sabimas nettsider.](#)

[Les NINAs evaluering av skogvernet i Norge](#)

Hovedsatsing: Bevar vår mest trua natur

Øke bevilgningene til å ta vare på vår mest trua natur med 40 millioner kroner, (Kap. 1420, med hhv. 15 mill. på post 21 og 25 mill kr på post 82).

Med en klimakrise hengende over oss har det aldri vært viktigere å ta vare på det biologiske mangfoldet. En mangfoldig natur er en robust natur og en forsikring mot klimaendringer. Enkelt sagt tar artsrik og hel natur mindre skade av et varmere klima, enn artsfattig og oppstykket natur. I tillegg leverer arter og naturtyper livsnødvendige tjenester til oss mennesker; rent vann, ren luft, medisiner, mat og folkehelse. En satsning på dette feltet er derfor en samfunnsnyttig investering.

Naturmangfoldet forsvinner imidlertid i et tempo som er dramatisk mye raskere enn naturlig. Gjennom naturmangfoldloven er i dag bare 6 naturtyper og 13 arter utvalgt og prioritert, virkemidler som gir naturtyper og arter ekstra beskyttelse. Da loven ble vedtatt, så man for seg 400 prioriterte arter og opp mot 50 utvalgte naturtyper. Stortingets energi- og miljøkomité viser i sin behandling av Meld. St. 14 (2015-2016) «Natur for livet» at «ambisjonsnivået for prioriterte arter og utvalgte naturtyper bør være slik det ble lagt opp til i forbindelse med utarbeidelse av naturmangfoldloven», og at «det nå haster med å komme i gang med å ta i bruk de nye moderne, dynamiske og treffsikre virkemidlene for å stanse tapet av naturmangfold». Dette må følges opp i budsjettet.

Norge har sluttet seg til FNs bærekraftsmål nr. 15 under FNs generalforsamling i september 2015, og til biomangfoldkonvensjonen hvor det heter at vi skal stanse tapet av naturmangfold. Regjeringen har i sin stortingsmelding «Natur for livet» også vektlagt at det må pekes ut flere prioriterte arter og utvalgte naturtyper, samt angitt hvilken tilnærming som skal være det første skritt på veien dit.

Sabima anbefaler et mål om 200 prioriterte arter og 50 naturtyper innen 2020. Dette vil bidra til å bevare verdifulle naturtyper som ålegraseng, kystgranskog, fosseberg og fosseeng og arter som myrflangre, jærtistel, hortulan, hubro, storporet flammekjuka, trønderlav, huldrestry, strandmurerbie, elvemusling og edelkreps.

Det er behov for økte bevilgninger i 2018 til:

- å forsere arbeidet med nye handlingsplaner av god kvalitet for arter og naturtyper
- tilskudd til konkrete og konfliktdempende tiltak som restaurering av ødelagt natur, skjøtsel gjennomført av grunneiere og brukere, samt unngåelse av aktiviteter som kan ha negativ påvirkning.
- å styrke Artsprosjektet for å få mer kunnskap om naturmangfoldet. Over [en fjerdedel av det norske arts mangfoldet er ennå ukjent](#).

Med mål om å prioritere 200 nye arter og 50 nye utvalgte naturtyper innen 2020 må relevante budsjettposter økes med 40 millioner kroner i statsbudsjettet for 2018.

Les mer om [betydningen av naturmangfold på Sabimas nettsider](#).

Hovedsatsing: Økologisk grunnkart

Øke bevilgningene til naturkartlegging for å etablere et økologisk grunnkart med 75 millioner kroner (Kap. 1410 post 21)

Vi vet lite om hvor vi finner verdifull natur i Norge. [Kun en av fire av de mest verdifulle naturområdene i Norge er kartlagt](#). Det betyr at vi mangler et solid og tilgjengelig kunnskapsgrunnlag om hvor den trua naturen finnes. Skal vi få det må vi kartlegge naturen vår, både for arter og naturtyper.

Det er svært gledelig at regjeringen har satt i gang arbeidet med et økologisk grunnkart for Norge. I tillegg til å sette oss i langt bedre stand til å ta vare på naturen, vil et slikt kart over verdifull natur bidra til å redusere konflikter, forsinkelser og kostnader i utbyggingssaker.

Dette ser også utbyggerne store fordeler av. Derfor ba Sabima sammen med 17 andre organisasjoner i industri, kommunesektor, primærnæring, øvrig næringsliv samt miljø- og friluftslivsorganisasjoner klima- og miljøministeren i 2015 om et kunnskapsløft for naturen. De som i tillegg til Sabima har stilt seg bak oppropet er: Byggenæringens landsforening, Norsk Industri, Norsk Bergindustri, Kommunesektorens organisasjon (KS), Virke Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Bonde- og Småbrukarlag, Norskog, Zero, Norges Naturvernforbund, Bellona, WWF-Norge, Natur og Ungdom, Greenpeace, Den norske Turistforening, Norges Jeger- og Fiskerforbund og Naturviterne.

En enstemmig Energi- og miljøkomite påpekte i sin budsjettinnstilling for 2017 blant annet:

*«Komiteen mener et økologisk grunnkart kan bli et viktig beslutningsgrunnlag for både naturvern og utvikling av arealer for f.eks. samferdsel, fornybar energi og bolig. Komiteen understreker at det haster med å få på plass et økologisk grunnkart for Norge, slik at det kommer til nytte i store satsinger på f.eks. samferdsel, fornybar energi og bolig. Komiteen har registrert at kun 25 pst. av norsk natur er kartlagt, og at det trengs et nasjonalt kunnskapsløft for naturen.»
(vår understrekning)*

Sabima har i rapporten [Økologisk grunnkart 2020 – opptrappingsplan](#) vist et behov for rundt 700 millioner kroner for å utarbeide et økologisk grunnkart for Norge, og vi har anbefalt at det gjennomføres innen 2020 for å få maksimal nytte og hindre at verdifull natur går tapt for alltid. Det er [bevilget 95 millioner kroner](#) til dette arbeidet i budsjettet for 2017, en budsjettpost som har hatt en solid økning siden oppstarten i 2015. Likevel er det langt igjen! Siden et samlet storting har påpekt at arbeidet haster, mener vi tempoet i opptrappingen må øke ytterligere.

Sabima foreslår derfor å øke satsingen på et kunnskapsløft for natur med 75 mill. kr til totalt 170 mill. kroner i statsbudsjettet for 2018.

Hovedsatsing: Et bedre vannmiljø

Øke bevilgningene til vannforvaltning med 130 millioner kroner (Kap. 1420, post 70 og 22 og 1410, post 21)

Det er nå, i perioden 2016-2021, vi skal gjennomføre vanddirektiv og vannforskrift i form av faktiske tiltak. Vassdragene bidrar til flomdemping og er klimaregulering. Våtmarkene lagrer karbon, elver, innsjøer og fjorder har helt avgjørende betydning for friluftslivet, og vassdrags-naturen er levested for norske nøkkelarter som villaks, elvemusling og edelkreps. Det haster derfor med å iverksette miljøforbedrende tiltak, bedre kunnskapsgrunnlaget og opprettholde arbeidet i vannområdene. Vår «blågrønne struktur» trenger sårt vedlikehold, både fordi økosystemtjenestene fra vannet er så viktige for bl.a. tilgangen til rent vann, rekreasjon, næringsliv, helse og livskvalitet, og fordi fungerende vassdrag med våtmarker og gjenåpnede byvassdrag bidrar til å dempe konsekvensene av et klima i endring. Velfungerende økosystemer er nødvendig for at vassdragene fortsatt skal gi oss disse tjenestene.

Midlene må gå til å dekke:

- Gjennomføring av kostnadseffektive miljøtiltak i de ulike sektorene for å nå miljømålene satt i vannforvaltningsplanene. Kapittel 1420, post 70, tilskudd til vannmiljøtiltak 75 mill.kr.
- Styrke kunnskapen om hvordan det står til med livet i elvene, innsjøene og fjordene våre for å bedre beslutningsgrunnlaget. Kap. 1410, post 21 Miljøovervåking og miljødata 25 mill.kr øremerket overvåking og kunnskapsinnhenting for vannmiljøet (vannforskriften)
- Opprettholde eksisterende og flere stillinger til dedikerte fagfolk i vannområdene og vannregionene. Kap. 1420, post 22, underpost 22.3 Generell vannforvaltning 30 mill.kr.

Vannforvaltningen har fått sårt trengte økte bevilgninger på de siste statsbudsjettene. Noe som har bidratt til å hente inn noe av det økonomiske etterslepet sammenlignet med Stortingets finansieringsplan for innføringen av EUs vanddirektiv fra 2008. Bevilgningene til vannforvaltningen er likevel fortsatt i utakt med behovet, og etterslepet øker til nærmere 400 mill. kroner. Skal tidsfristene og miljømålene nås, slik vannforskriften og Norges EØS forpliktelser krever, må regjeringen øke relevante poster med 130 mill. til totalt 310 mill. kroner i statsbudsjettet for 2018.

Norge er forpliktet til å rapportere til ESA at vi har satt i gang de nødvendige beskyttelses- og forbedringstiltak for vannmiljøet innen utgangen av 2018. Derfor må det bevilges mer midler til å faktisk iverksette foreslåtte tiltak også for å overholde internasjonale forpliktelser.

Hovedsatsing: Flere utvalgte kulturlandskap

Øke bevilgning til utvalgte kulturlandskap med 25 millioner kroner (delt mellom LMD og KLD, 12,5 mill over kap. 1420, post 81 og 12,5 mill over kap 1150 post 50).

En tredjedel av de norske ville biene er utrydningstrua. Biene, som inkluderer humlene, er våre viktigste pollinatorer, og er essensielle for at blant annet epler, solbær, raps, multer og blåbær bærer frukt. Biene er viktige for landbruket, friluftslivet og naturen. Et mer bievennlig landbruk med et rikt kulturlandskap er den beste måten å ta vare på våre ville pollinatorer på. Dette må gjøres gjennom flere tiltak, der ordninga med utvalgte kulturlandskap nå er det viktigste.

I 2018 bør antallet utvalgte kulturlandskap økes til 88 områder. Utvalgte kulturlandskap er en samarbeidsordning mellom myndighetene, grunneiere, drivere og frivillige, og fungerer særs godt. Ordninga er et godt virkemiddel for å ta vare på nasjonalt viktige kulturlandskap. Ordninga er gjennom Stortingets behandling av Meld. St. 14 (2015-2016) «Natur for livet» vedtatt utvidet, og bevilgningene til ordninga ble doblet i 2017-budsjettet. En utvidelse til 88 områder i 2018 vil være i tråd med satsingens utgangspunkt om 100 utvalgte kulturlandskap i Norge da den ble starta i 2009, og er en viktig og riktig oppfølging av handlingsplan for naturmangfold.

Andre viktige tiltak for kulturlandskapet og artsmangfoldet det inneholder vil være:

- Å spisse insentivordningene rettet mot kulturlandskapet gjennom presiseringer i budsjettproposisjonen, slik at ordningene rettes mot det artsrike kulturlandskapet.
- Å bevilge midler til gjennomføring når Nasjonal strategi for ville bier og andre pollinatorer er ferdigstilt (forventes i 2018).

Hovedsatsing: Kutt i subsidier til veibygging og hogst i bratt terreng

Kutte 60 mill. kroner i kap. 1150, post 50, og 15 mill. kroner i kap. 1149, post 71

[Et dokumentert](#) sammenfall mellom skog i bratt terreng og gammelskog med livsmiljøer som er viktige for trua arter, viser at subsidier til skogsdrift i bratt terreng kan være miljøfiendlige. Den eneste måten å sikre at hogst i bratt terreng ikke går til å hogge verneverdig gammelskog er å ha god kunnskap om hvor gammelskogene er, og verne dem. Den kunnskapen har vi ikke i dag, og det er derfor det i skogmeldingen (Meld. St. 6 (2016-2017) varsles en kartlegging av gammelskog. Sabima mener at **inntil denne kunnskapen er på plass, må det i statsbudsjettet for 2018 tydeliggjøres at det ikke skal gis tilskudd til hogst av annen skog enn åpenbar industriskog**. Det samme gjelder bygging av skogsbilveier som tilgjengeliggjør gammelskog for hogst. Dette må gjøres tydelig i retningslinjene for tilskuddene. Derfor foreslår vi kutt av rundt halvparten av tilskuddsordningenes omfang. Vi foreslår også at tilskuddsordningene deles opp slik at miljøtilskudd og næringstilskudd skilles tydelig på ulike budsjettposter.

Grønn skattekommisjon konkluderte i 2015 med at *støtten til taubaner bidrar til hogst i uberørte områder med lav lønnsomhet og potensielt betydelig tap av biologisk mangfold*. Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD) har ved flere anledninger kommentert de negative miljøeffektene av slik subsidiering, og i en vurdering av norsk miljøarbeid bemerkes det at det finnes flere miljøfiendtlige subsidier som burde fjernes ([OECD 2011](#)). En forsterkende faktor til at subsidiene må anses som miljøfiendtlige er praktiseringen av dagens regelverk. Sabima gjennomgikk i 2011 241 søknader om statsstøtte til skogsveier og drift i bratt terreng i åtte fylker, og avdekket uforsvarlig saksbehandling i de aller fleste tilfellene. Kun fem prosent av sakene ble riktig behandlet etter naturmangfoldloven. Ingen saker ble avvist av hensyn til miljø.

I Norge er kun 9 prosent av skogen biologisk gammel, og bare 2,4 prosent eldre enn 160 år. [Halvparten av de trua artene lever i skog, og 84 prosent av dem finnes i gammel skog](#). Tall fra Landsskogstakseringen viser at 31 prosent av den biologisk gamle skogen står i bratt terreng. Over en tredjedel av den skogen som ble målt å være gammelskog for 20 år siden er nå borte. Halvparten på grunn av hogst. Dersom avvirkingen fortsetter i samme takt som i dag, vil resten av den eldste skogen vår, som ikke er vernet, være [borte i løpet av 50 år](#), ifølge NIBIO, og med økt avvirking vil det gå enda raskere. Det er en betydelig risiko for at vi i raskt tempo, med statsstøtte, hogger skog som burde vært vernet.

Sabima anbefaler at penger spart på kuttet i subsidiene brukes til å igangsette arbeidet med å kartlegge gammelskog, i tråd med skogmeldingen.

Andre innspill: Klima- og miljødepartementet

Kap. 1400, post 01 Drift

Øke driftsbevilgningen til Klima- og miljødepartementet med 30 mill. kroner.

Klima- og miljødepartementet har en viktig støttefunksjon for andre sektorer gjennom å klargjøre kunnskapsgrunnlag og bevare det generelle naturressursgrunnlaget. Når aktiviteten i andre sektorer øker, f.eks. gjennom satsning på utbygginger, eller når det gis økninger til spesielle tiltak i KLDs regi, må også de generelle rammene for KLD økes. Bedret kunnskapsgrunnlag vil gi en direkte gevinst i innsparte utrednings- og forsinkelseskostnader i andre sektorer samt mer solid gjennomføring av tiltak. Vi legger altså til grunn at de økninger vi foreslår på KLDs budsjett medfører økning av rammer og aktivitet, ikke innsparing på andre steder i departementets budsjett.

Kap. 1400, post 21 Spesielle driftsutgifter

Øke bevilgningene til spesielle driftsutgifter i KLD med 5 mill. kroner.

De spesielle driftsutgiftene er viktige for at KLD skal kunne initiere utredninger av ny politikk og evaluere politiske tiltak og virkemidler som er igangsatt eller gjennomført, for å sikre en målrettet miljøpolitikk. Disse ressursene brukes også til å vurdere klima- og miljøkonsekvensen av forslag fremmet av andre sektorer, et arbeid som sikrer vårt naturgrunnlag og bidrar til raskere og tryggere gjennomføring av forslag.

Kap. 1400, post 62 Den naturlige skolesekken

Øke bevilgningene til den naturlige skolesekken med 1 mill. kroner.

Den naturlige skolesekken bidrar til at barn over hele landet lærer om miljø, friluftsliv og bærekraftig utvikling. Målet med ordninga er å bidra til at elevene som framtidige arbeidstakere får kunnskap og bevissthet om bærekraftig utvikling og miljøutfordringene på kloden, og blir i stand til å forstå og utvikle løsninger på miljøproblemene i dag og i framtida. Dette er kunnskap som er særlig viktig i en framtid med store klima- og miljøutfordringer. En økning i støtten vil føre til at flere skoler kan motta midler, og at Naturfagsenteret som er ansvarlig for ordninga kan veilede og gi kompetanseheving til flere lærere.

Kap. 1400, post 71 Internasjonale organisasjoner

Øke bevilgningene til naturpanelet (IPBES) og GBIF med henholdsvis 10 og 5 mill. totalt 15 mill. kroner.

Et styrket internasjonalt kunnskapsgrunnlag om naturmangfold

For å ta vare på naturmangfoldet er det avgjørende at man vet hvor det finnes verdifull natur, slik at man kan ta hensyn til dette. Dessverre er det stor forskjell på

hvor mye kunnskap som finnes om naturen rundt om i verden. Skal FNs bærekraftsmål og naturmangfoldmålene fra Aichi nås, er det behov for et internasjonalt kunnskapsløft for natur. Norge kan bidra til dette gjennom å øke støtten til IPBES og GBIF. Naturpanelet, Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES) skal levere oppdatert og sammenfattet kunnskap om den globale tilstanden for naturmangfoldet og økosystemene. The Global Biodiversity Information Facility (GBIF) er en global infrastruktur for åpen deling av verdinøytrale data om naturmangfold, som er offentlig finansiert.

Kap. 1400 post 76 Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak

Øke bevilgningen til nasjonale miljøtiltak med 9 mill. kroner

Det er behov for å sette i gang nasjonale tiltak for naturmangfold for å følge opp vedtak i naturmangfoldmeldingen ([Meld. St. 14 \(2015-2016\)](#)) Tilskudd til veiledning og informasjonsarbeid om naturmangfoldloven må gjeninnføres. Styrket arbeid med lokale tiltak for naturmangfold. Styrket arbeid med lokale og nasjonale tiltak for informasjon om naturmangfold og klima.

Kap 1410 post 50 Miljøforskningsinstituttene

Øke bevilgningene til miljøforskningsinstituttene med 8 millioner kroner

Det er behov for en styrkning av miljøforskningen for å bedre vår kunnskap om naturen og vår påvirkning på den. Det må utvikles metoder for å synliggjøre og vektlegge summen av påvirkninger på naturen, som er krav i naturmangfoldloven og KU-forskriften.

Kap 1410 post 51 Forskningsprogram m.m.

Øke bevilgningen til forskning på biologisk mangfold med 30 mill. kroner

Forskninga på biologisk mangfold må styrkes. Det er behov for mer forskning på betydningen av samlet belastning og sumvirkninger av arealinngrep, økosystemsammenhenger, restaurering og taksonomi/biosystematikk. En styrkning av kunnskapen om samlet belastning på naturen anbefales sterkt av blant annet økosystemtjenesteutvalget.

Kap. 1410, post 54 Artsdatabanken (Artsprosjektet)

Øke bevilgningen til Artsdatabanken for arbeid med Artsprosjektet med 20 mill. kroner.

Artsprosjektet har gitt gode resultater og vil være en nøkkel til ny kunnskap om det norske artsmangfoldet. En rapport fra Artsdatabanken i 2016 viser allikevel at en fjerdedel av det norske artsmangfoldet ennå er uoppdaget. En forsert satsning vil være et viktig bidrag til at et økologisk grunnkart for Norge for den kvaliteten det

trenger for å sikre en god forvaltning av norsk natur. Utfyllende og godt oppdatert kunnskap om enkeltarter er avgjørende for god avgrensning og verdisetting av naturtyper.

Kap. 1410, ny post: Kvalitetssikringssystem i regi av Artsdatabanken

Sette av 5 mill. kroner til å etablere og starte opp driften av et kvalitetssikringssystem for naturfaglige undersøkelser.

For 9 av 10 av artene på rødlista er det arealendringer som er hovedtrusselen. Blant naturinngrep som truer naturmangfoldet er veibygging og småkraftverk sentrale. Mange utbygginger er basert på sviktende naturundersøkelser, og risikerer å bidra til utryddelse av arter og naturtyper. Et kvalitetssikringssystem er nødvendig for å heve kvaliteten på de naturfaglige undersøkelsene i utbyggingssaker, og kan være et sentralt bidrag til en kunnskapsbasert forvaltning som sikre verdifulle naturtyper og arter.

Kap 1410 post 70 Nasjonale oppgaver ved miljøforskningsinstituttene

Økes med 10 mill. kroner

Midlene går til viktige nasjonale oppgaver som deltagelse og faglig støtte for miljøforvaltningen i nasjonale og internasjonale organer, databasetjenester, opprettholde nasjonale referansesamlinger, videreutvikling av kunnskapsgrunnlaget for forvaltning av ville laksebestander, videreføring av av viktige lange overvåkningsserier og en rekke andre oppgaver. Disse midlene er viktige for å sikre at miljøforskningsinstituttene kan bidra med faglig rådgivning til miljøforvaltningen, informasjons- og opplysningsarbeid overfor forvaltning, kvalitetssikring av data videreføring av viktige lange overvåkningsserier, og etablering og vedlikehold av relevante nasjonale databaser.

Kap 1420 post 01 Driftsutgifter Miljødirektoratet

Økes med 50 mill. kroner

Miljødirektoratet er Klima- og miljødepartementets sentrale rådgivende og utøvende fagorgan innen klima, naturforvaltning og forurensing. Miljødirektoratet har mange oppgaver, og porteføljen øker stadig. Det blir stadig flere og større miljøproblemer, og det blir stadig nye krav og tiltak, både fra internasjonalt hold og miljøvedtak i Stortinget. Det er stort behov for samarbeid mellom sektorene, og for å veilede kommuner og andre aktører. De nye kravene og tiltakene krever kapasitet i Miljødirektoratet til å utrede, planlegge og følge opp tiltakene, i tillegg til midler til tiltakene selv. Ressursbruken på miljøforvaltning er svært liten sammenlignet med de statlige midlene som brukes til å ødelegge natur, og et løft av driftsutgiftene til Miljødirektoratet er på sin plass.

Kap 1420 post 21 Spesielle driftsutgifter Miljødirektoratet

Økes med 22 mill. kroner, øremerket 10 mill. kroner til fremmede arter, 5 mill. kroner til oppfølging av vedtak fra naturmangfoldmeldingen, 2 mill. kroner til norske bidrag til IPBES og 5 mill. kroner til verneprosesser for myr

Fremmede arter

Fremmede arter er et prioritert mål for regjeringens miljøpolitikk med mål om å stanse nye arter og begrense skadevirkningene. Det skal i 2017 utarbeides tiltaksplaner for fremmede arter. Vi anbefaler derfor at det gis midler til å gjennomføre tiltaksplanene i 2018, for å unngå unødig stans i arbeidet med å bekjempe fremmede arter. Flere kommuner har store utfordringer med fremmede arter som truer stedegen natur. Det er behov for mere midler til både kartlegging av forekomster og spredningsveier, samt det fysiske arbeidet med å fjerne artene.

Oppfølging av vedtak fra naturmangfoldmeldingen

I naturmangfoldmeldingen ([Meld. St. 14 \(2015-2016\)](#)) vil regjeringen sikre kommunene tilstrekkelig naturfaglig kompetanse. Miljødirektoratet må få økt kapasitet til å systematisk veilede kommuner om naturmangfoldarbeid, bruk av økologisk grunnkart, økt kartlegging, utarbeidelse av kommunedelplaner for naturmangfold og bruk av naturmangfoldloven.

Norske bidrag til IPBES

Naturpanelet (IPBES) leverer viktig kunnskap om naturmangfold. For at panelet skal fungere, er det avhengig av at forskere har mulighet til å bidra med kunnskap. Det må derfor øremerkes midler til å frikjøpe norske forskere for å bidra til dette arbeidet.

Myrvern

En tredjedel av all myr i Norge er allerede borte. Myra demper flom, lagrer karbon og gir trekkfugler et sted å raste. Myra trues i dag blant annet av uttak av torv til hagejord og drenering for bygging og jordbruk. En gjennomgang av vern i Norge utført av NINA konkluderte med at Norge har vernet en for lav andel natur i lavlandet og nær kysten (NINA, 2010). I Finnmark er det ennå ikke gjennomført en første verneplan for myr. Dessuten anses 17 % av myrvernområdene for truet etter fylkesmennenes vurderinger. Det må vernes mer myr i Norge og kunnskapsgrunnlaget må oppdateres, slik at et representativt utvalg og et tilfredsstillende omfang av myrer vernes. Det er stor mangel i vernedekningen for viktige myrtyper som rikmyr, kilde og kildebekk, intakt lavlandsmyr, kystmyr i lavlandet, kystnære områder og generelt i pressområder.

Kap. 1420 post 31 Tiltak i verneområder

Øke bevilgningen til skjøtselstiltak i verneområder med 30 mill. kroner.

Nesten en tredjedel av norske verneområder er truet av mangel på skjøtselstiltak. Slike tiltak er nødvendige for å hindre gjengroing, og for å fjerne fremmede organismer og forsøpling. Mange verneområder har derfor behov for skjøtsel. I tilfeller der endret arealbruk har ført til gjengroing, vil det være behov for rydding og tynning av skog og kratt. Flere verneområder har fått inn fremmede arter, som eksempelvis mink, sitkagran, norsk gran og edelgran, som utgjør en trussel mot naturmangfoldet og er i strid med vernevedtaket. For å sikre verneverdiene vil det kunne være behov for å fjerne innslag av slike fremmede, skadelige arter.

Kap. 1420, post 34 Nasjonalparker

Øke bevilgningen til nye nasjonalparker med 25 mill. kroner, 20 mill til ny nasjonalparkplan og 5 mill. til nasjonalpark Østmarka, Lofotodden og Preikestolen.

Ny nasjonalparkplan

Selv om de planlagte nasjonalparkene og de resterende områdene fra den gamle nasjonalparkplanen blir gjennomført, har vi ikke sikret et representativt utvalg av norsk natur i form av nasjonalparker. Derfor må regjeringen sette i gang et arbeid og komme tilbake til Stortinget med en supplerende nasjonalparkplan senest innen 2020.

Opprett nasjonalpark i Østmarka, Lofotodden og Preikestolen

Sabima ber regjeringen bevilge 5 mill. kroner som øremerkes en prosess for å gjøre vern av nasjonalparker i Østmarka og Preikestolen mulig, samt til å avslutte den formelle verneprosessen knyttet til Lofotodden nasjonalpark. Det er viktig å sikre et representativt vern av de ulike natursystemene i Norge. Store sammenhengende områder med produktiv skog i lavlandet også dårlig representert. Opprettelsen av Østmarka som nasjonalpark er en unik mulighet til å få en nasjonalpark som kan ivareta disse verdiene. Lofotodden og Preikestolen er viktige for å sikre variasjonsbredden i norsk kystnatur.

Kap. 1420, post 37 Skogplanting

Fjerne bevilgningen til planting av «klimaskog» fjernes, en innsparing på 15 millioner sammenlignet med 2017

Planting av såkalt «klimaskog», især med fremmede treslag, er til stor skade for naturmangfoldet, er kostbart, og det er omstridt om det gir en positiv klimaeffekt. Begrepet «nye arealer» brukes, men det finnes i praksis ingen arealer som det ikke er noe på fra før – jordbruk eller natur. LMDs budsjettproposisjon viser til en rapport fra Miljødirektoratet, Landbruksdirektoratet og NIBIO og hevder at rapporten viser at 50.000 dekar kan tilplantes årlig over en 20-årsperiode med akseptable effekter for natur. Imidlertid var denne rapporten *en bestilling om å finne arealer*, og vi mener

rapporten er faglig svak. Stortinget har understreket at utenlandske treslag ikke skal brukes, og også trukket i tvil om norsk gran utenfor sitt naturlige utbredelsesområde er forenlig med ivaretagelse av naturmangfold. Tiltaket er avhengig av subsidier, ettersom skogeiere selv ikke anser dette som lønnsomt. Avvikling av eksisterende vegetasjon, jorderosjon, albedoeffekter og langt tidsperspektiv gjør at flere forskere stiller spørsmål om klimagevinsten. Alternativ til å kutte bevilgningen er å forby bruk av norsk gran utenfor sitt naturlige utbredelsesområde.

Kap. 1420, post 38 Restaurering av myr
Øke bevilgningen med 6 mill. kroner.

Myr demper flom, lagrer karbon og gir trekkfugler et sted å raste, men hvert år ødelegges store arealer med myr. Grøfthing, drenering og oppdyrking til jordbruksformål og skogplanting, uttak til brensel og torv til hager, og nedbygging til veier eller boliger har ført til at myrer og annen våtmark har blitt borte. Våtmark om myr må restaureres for å innfri målsettingene om god økologisk tilstand, 15 prosent restaurering av forringede økosystemer og målsetting om reduserte klimagassutslipp. Plan for restaurering av våtmark i Norge fra 2016-2020 må sikres midler for å gjennomføres. I tillegg må en insentivordning for restaurering på privat grunn der det kan medføre ulempe for grunneier, utredes for å kunne tre i kraft i 2018.

Kap 1420 post 73 Rovvilttiltak
Økes med 80 mill. kroner

Tap av beitedyr til rovdyr går nedover. De siste ti årene er tapene redusert med [42 prosent](#). Selv om trenden er positiv er det mulig å redusere tapene ytterligere. En styrket satsing på konfliktdependende og forebyggende tiltak som rovviltavvisende gjerder, tidlig nedsinking og omstilling i jordbruket vil bidra til dette. Vi mener derfor posten bør økes med 75 mill. kroner, øremerket 40 mill. til omstilling, 15. mill til oppsetting og vedlikehold av rovviltavvisende gjerder, og 25 mill til en søkbar støtteordning for kommuner med tilhold av ulveflokker på sitt areal.

Kap 1420 post 77 Ymse organisasjoner og stiftelser m.m.
Økes med 4 mill, hvorav 2 mill. øremerkes tilskuddsordninga «Miljø nær folk» og 2 mill. til de naturfaglige organisasjonene.

Tidligere hadde denne posten en tilskuddsordning ved navn «Miljø nær folk», som bidro til å øke oppmerksomheten om miljø i den generelle befolkningen. Formålet med ordningen var å informere og engasjere enkeltmennesker til miljøvennlig atferd. Miljøvennlig atferd bidrar til å redde trua natur, fordi det øker forståelsen for hvorfor vi må ta vare på naturmangfold. Vi mener derfor at tilskuddsordninga bør gjenopprettes.

I tillegg bør tilskuddene til de naturfaglige organisasjonene økes. De naturfaglige organisasjonene mobiliserer mye god frivillighet og engasjement, bidrar

til viktig datainnsamling gjennom frivillig registrering av funn i Artsobservasjoner og gjør en stor innsats for bevaring av norsk natur. Hver krone gitt til denne potten gir også tilbake i form av naturopplevelser, friluftsgoder og folkehelse. Potten til de naturfaglige organisasjonene har ikke vært økt på mange år, og det er behov for en oppjustering for å ytterligere øke aktivitetene i foreningene.

Kap 1420 post 80 Frivillige miljøorganisasjoner og almennyttige stiftelser
Økes med 10 mill. kroner.

De frivillige miljøorganisasjonene gjør en viktig jobb for å spre informasjon om miljø- og naturproblematikk i befolkninga, og gjennomføre miljøaktiviteter lokalt, regionalt og nasjonalt. Det er et behov for økning i posten, da tilskuddene har stått på samme nivå lenge, samtidig som miljøproblemene øker. Det er også behov for en balansering mot kapitalsterke krefter i de sektorer som påvirker natur negativt.

Kap. 1420, post 82: Handlingsplan sjøfugler – oppfølgende tiltak
Det bevilges 10 mill. kroner for oppfølging av tiltak som kommer til å bli foreslått i den kommende handlingsplanen for sjøfugler

Det ble avsatt 1 million på statsbudsjettet for 2017 til utarbeidelse av en handlingsplan for sjøfugler. Situasjonen for sjøfuglene er alvorlig, og det er derfor både nødvendig at handlingsplanen blir klar så raskt som mulig og at tiltakene den peker ut kan igangsettes umiddelbart. Det må derfor settes av midler allerede i neste års budsjett slik at det ikke oppstår noen forsinkelser i arbeidet med å bedre situasjonen for våre sjøfugler.

Kap 1420, ny post Restaurering av forringede økosystemer
Opprette en ny post som øremerkes 40 millioner til et restaureringsfond for forringede økosystemer.

Stortinget har gjennom behandlingen av Naturmangfoldmeldingen ([Innst. 294 S \(2015-2016\)](#)) vedtatt at 15 pst. av de forringede økosystemene skal være restaurert innen 2025. Denne situasjonen krever at det settes i verk tiltak for å restaurere de naturtyper vi kjenner behovet for – som skog, vassdrag og våtmarker i tillegg til myr. I arbeidet med å definere mål for god økologisk tilstand skal det avklares hva som bør regnes som forringede økosystemer, og hvilke som bør prioriteres for eventuell restaurering. Sabima mener at uavhengig av resultatene fra dette arbeidet må det prioriteres å sette i gang restaureringstiltak i naturtyper vi allerede kjenner behovet for tiltak i. Derfor må det opprettes et restaureringsfond på lik linje med fondet for restaurering av vassdragsnatur under OEDs budsjett.

Kap 1424 post 21 MAREANO

Økes med 10 mill. kroner, øremerket Kyst-MAREANO

Kartlegging av naturtyper, økosystemer og arter i norske kyst- og fjordområder er en forutsetning for en kunnskapsbasert kystsoneforvaltning. Kartleggingsprogrammet MAREANO har resultert i en betydelig kunnskapsbank og en omfattende karttjeneste for norske havområder, noe som gir grunnlag for beskyttelse av naturverdier så vel som verdiskapning. Etableringen av et kyst- og fjord-MAREANO vil være et vesentlig bidrag til en mer kunnskapsbasert kystsoneforvaltning.

Havforskningsinstituttet, Norges geologiske undersøkelse, Kartverket og Norsk institutt for vannforskning har gått sammen om en satsing på Kyst-MAREANO for 2015-2030, som de kaller [«Et kunnskapsløft for bærekraftig bruk av kystsonen»](#). I satsingsforslaget vektlegges det at Kyst-MAREANO er en samarbeidsmodell som bygger bro mellom sektorer og forvaltningsnivåer og derfor kan gi samfunnet viktig kunnskap om forvaltning og utvikling av kystsonen. I forslaget understrekes også den økonomiske gevinsten en slik kunnskapsplattform vil ha: «En nyere studie i USA [estimerte en nytte på inntil 35 dollar](#) for hver dollar som ble investert i USAs kystnære kartlegging».

Andre innspill: Kunnskapsdepartementet

Kap 280, post 51 Forskning

Økes med 8 mill. kroner, hvorav 5 mill. kroner øremerkes til Artsdatabanken for arbeid med Artsprosjektet og 3 mill. kroner øremerkes Artsdatabanken for arbeid med nye oppgaver.

Artsdatabanken

For å markere Artsdatabankens tilhørighet under Kunnskapsdepartementet og for å bidra til å ytterligere styrke en verdinøytral sammenstilling og formidling av kunnskapsgrunnlaget for norsk natur, bør deler av tilskuddet til Artsprosjektet komme direkte fra Kunnskapsdepartementet.

Artsprosjektet har gitt gode resultater og vil være en nøkkel til ny kunnskap om det norske artsmangfoldet. En rapport fra Artsdatabanken i 2016 viser allikevel at en fjerdedel av det norske artsmangfoldet ennå er uoppdaget. En forsert satsning vil være et viktig bidrag til et økologisk grunnkart for Norge. Artsdatabanken har på få år etablert en rekke tjenester som bidrar til en verdinøytral formidling av kunnskap. Det er behov for både å videreutvikle tjenestene, sørge for bedre samkjøring mellom dem, men også utvikle nye produkter, først og fremst knyttet til opparbeidelsen av et økologisk grunnkart for Norge med tyngde og troverdig. For å sikre både god kapasitet og fremdrift i arbeidet, samt bidra aktivt til at Artsdatabanken opprettholder sitt renommé som en uavhengig kunnskapsformidler bør Kunnskapsdepartementet gi en egen tildeling for satsing på nye oppgaver.

Andre innspill: Landbruks- og matdepartementet

Kap. 1149, post 73 Tilskudd til skog-, klima- og energiltak

Bevilgningen til klimatiltak i skog fjernes, som gir en innsparing på 48 millioner sammenlignet med 2017.

Det ble i 2015 igangsatt en ordning for angivelige klimatiltak i skog som tettere planting ved foryngelse av skog, gjødsling i skog og skogplanteforedling. Bevilgningene har økt kraftig i 2016 og 2017. Sabima mener disse tiltakene har vesentlig negativ effekt på naturmangfold, og klimaeffektene er omstridt. Plantefelt inneholder fra før lite naturmangfold, og enda tettere planting vil forverre situasjonen. Vi må også kunne legge til grunn at skognæringen planter så tett som det er lønnsomt å gjøre i utgangspunktet, og at tettere planting vil ha liten positiv effekt på tømmerproduksjon (og karbonbinding). Fra før har nitrogentilførselen til norsk natur økt gjennom forurenset nedbør, og gjødsling vil være en betydelig storskala påvirkning av økosystemer – som blant annet kan være negativt for jordboende sopp. Planteforedling vil kunne påvirke den naturlige genetiske sammensetningen, samt lokal variasjon, hos norske skogstrær. Mange er bekymret for villaksen – hva med «villgrana»?

Kap. 1150, post 50 Tilskudd til landbrukets utviklingsfond

Det settes av 20 millioner til metodeutvikling og kartlegging av biologisk gammel skog.

Kartlegging av gammelskog

Skog er den naturtypen som inneholder flest rødlistearter, og de fleste av disse er knyttet til gammelskog. Kun en liten andel av skogen i Norge regnes som [«biologisk gammel»](#), og det er nødvendig å ta vare på denne skogen for å stanse tapet av biomangfold i norske skoger. Derfor har da også regjeringen i den ferske [skogmeldingen](#) (Meld. St. 6 2016 – 2017 «Verdier i vekst. Konkurransedyktig skog- og trenæring») sagt at den gamle skogen skal kartlegges for å kunne ta bedre vare på den. Stortinget stadfestet i sin behandling av meldingen at dette er et viktig tiltak, og det bør igangsettes og gjennomføres snarest mulig for å unngå at vi feilaktig hogger skog som burde vært vernet eller bevart på andre måter. Problemet i dag er at verken forvaltning eller skogeiere vet hvor de ulike forekomstene av den gamle skogen befinner seg. Sabima foreslår at man kartlegger skog etter [metodikken NIBIO har laget for å identifisere biologisk gammel skog](#), som tar hensyn til varierende vekstforhold i ulike høydeler og boniteter.

Andre innspill: Finansdepartementet

Miljøavgiftene

I tråd med anbefalinger fra Grønn Skattekomisjon foreslås det innført en CO₂-avgift på klimagassutslipp på bruken av torv.

Forslag som må utredes nærmere:

- Det igangsettes utredning av beregning av utslipp større arealer for å fastsette avgiftssats, med hensikt å innføre CO₂-avgift på klimagassutslipp fra omdisponering av større arealer.
- Det utredes en naturavgift på utnyttelse av naturområder.

Utfasing av torv/ CO₂-avgift på myr

I de åpne myrene i Norge er det lagret 3,5 mrd. tonn CO₂-ekvivalenter (Grønlund, Bjørkelo, Hylan & Tomter 2010). Som et ledd i å fase bruken av torv i myr bør det innføres CO₂ –avgift på torv for å et positivt incitament for å bidra til at næringen går over til erstatningsprodukter for torv fra myr. Avgiften på klimagassutslipp fra omdisponering av torv bør settes slik at den tilsvarer det nye, generelle avgiftsnivået for klimagassutslipp. Forslaget er i tråd med anbefalinger fra Grønn Skattekomisjon NOU 2015:15.

Naturavgift

Arealendringer er den største årsaken til tap av naturmangfold. Grønn skattekomisjon (NOU 2015:15) anbefalte å innføre en naturavgift på naturinngrep. Det er noen fallgruver ved innføring av en naturavgift, og det er derfor behov for å utrede muligheter og omfang nærmere for å sikre at det ikke blir en løsning som grønnvasker naturinngrep. Type- og beskrivelsessystemet Natur i Norge (NiN) må være rammeverket for beregning av en naturavgift. NiN er et type- og beskrivelsessystem for all variasjon i naturen.

Det er viktig å presisere at en naturavgift ikke på noen måte kan erstatte gjeldende regimer for konsesjoner, konsekvensutredninger, tillatelser, eller gjeldende regelverk for naturinngrep hjemlet i plan- og bygningsloven, naturmangfoldloven og andre lovverk. Naturverdier må fortsatt være beskyttet mot naturinngrep uavhengig av utbyggers evne/vilje til betaling av en naturavgift. Naturavgiften vil kun være aktuell når det omsøkte tiltaket er behandlet, og tillatelser gitt etter gjeldende regelverk. Det er behov for en avgift som kan begrense inngrep. Vi vil også presisere at forurensere-betaler-prinsippet i naturmangfoldloven må ligge fast, og en naturavgift må komme i tillegg. Innretningen på avgiften kan for eksempel ikke bevege seg i retning av kompensasjonsløsninger. Det er videre viktig at provenyet ved avgiften går til Staten, ikke kommunen, for å ikke skape insentiv for kommuner til å tillate naturinngrep for å skaffe seg inntekter.

Andre innspill: Kommunal- og moderniserings- departementet

Kap. 525, post 01 Drift

Økes med 20 mill. kroner øremerket veiledningskapasitet

Styrke fylkesmannsembetenes veilederkapasitet

Oppgaveporteføljen til fylkesmannen har økt, mens ressurstilgangen på langt nær har økt tilsvarende. Det er heller ikke alle viktige utbyggingssaker fylkesmannen klarer å følge godt nok opp. Sabima foreslår øremerkede midler til to nye stillinger i miljøvernavdelingene hos hver fylkesmann. Det er behov for å styrke særlig veiledningskapasiteten hos fylkesmannens miljøvernavdeling, for å sikre god, kompetent og rask behandling av plansaker. God innsats tidlig i prosessene vil også sikre en mer ryddig, forutsigbar og nøktern bruk av innsigelser der det er nødvendig.

Kap. 571, ny post Miljøkompetanse i kommunen

Bevilge 90 mill. kroner øremerket miljøkompetanse i kommunene

Høyere kompetanse og bedre kapasitet på natur og miljø i kommuner må sikres for at plan- og arealsaker skal bli behandlet effektivt, og naturverdier beskyttes. En mer helhetlig, kunnskapsbasert og langsiktig arealplanlegging vil bidra til å skåne verdifull natur. For å vurdere beslutninger som får konsekvenser for naturmangfold kreves ansatte i kommunen med spesifikk kompetanse. En helhetlig og langsiktig tilnærming til naturmangfoldet vil styrke kommunens muligheter til å bidra i målet om å stanse tapet av naturmangfold.

Andre innspill: Justis- og beredskaps- departementet

Kap. 440, post 01 Miljøkriminalitet

Øke bevilgningene til Økokrim for å bekjempe miljøkriminalitet med 15 mill. kroner.

Miljøkriminalitet utgjør en alvorlig trussel mot naturmangfoldet. Ulovlig jakt er den største trusselen mot ulv i Skandinavia. Ulovlig hogst, fiske, snøscooterkjøring og annen motorisert ferdsel i naturen er andre områder der Økokrim må sterkere på banen. Når man sammenlikner med annen kriminalitet, er sjansen for å bli tatt for miljøkriminalitet liten. Vi trenger økt satsing på oppsyn, kontroll og tilstedeværelse i felt for å begrense faunakriminalitet.

Andre innspill: Olje- og energidepartementet

Kap. 1820, post 21 Drift

Økes med 5 mill. kroner øremerket utvikling av en nasjonal ramme for vindkraft på land

Nasjonal ramme for konsesjonsbehandling av vindkraft på land

Miljøutfordringene med vindkraft er i stor grad knyttet til verdifulle naturtyper, fugleliv og landskap. En «nasjonal ramme» for konsesjonsbehandling av vindkraft må gjøre det mulig å vurdere samlede miljøkonsekvenser, velge ut de minst konfliktfylte områdene som egner seg for utbygging og få oversikt over hvilke naturområder som bør forbli urørt av vindkraftutbygging. Olje- og energidepartementet har, med utgangspunkt i Stortingets behandling av energimeldingen, i februar 2017 bestilt fra NVE utvikling av en slik nasjonal ramme for vindkraft på land. Det må settes av prosessmidler til å gjennomføre dette arbeidet. Det er for øvrig også viktig at miljømyndighetene gis en nøkkelrolle i utarbeiding og oppfølging av den nasjonale rammen. Den nasjonale rammen må bidra til å dempe konflikter og sikre gode avveininger av viktige natur- og samfunnshensyn.